

خبرخوان

هشدار جدی برای دولت: تقاضا برای بذر گندم کاهش یافت

پس از آنکه دولت نرخ خرید تضمینی گندم را برای سال آینده ۲۲۰۰ تومان اعلام کرد، نگرانی بین جامعه کشاورزان و کارشناسان بیشتر شد؛ چراکه همین اسمال پایین بودن نرخ خرید تضمینی، میزان خرید محصول گندم را سه میلیون تن کاهش داد و بیم آن می رود که با تعیین نرخ نامناسب، خرید سال آینده باز کاهش بیشتری یابد که کارشناسان ونمایندگان مجلس و خود کشاورزان نسبت به این مساله هشدار داده اند.

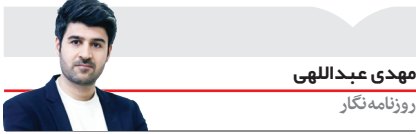
در همین زمینه سلمان اسدی جلودار، کشاورز نمونه سال گذشته در مصاحبه با «فارس» گفت: «اگر دولت هرچه زودتر نرخ خرید تضمینی گندم را اصلاح نکند، خرید تضمینی این محصول راهبردی در سال آینده کاهش بیشتری خواهد داشت.» وی هشدار داد زمان به سرعت می گذرد و فرصت برای اصلاح قیمت از دست می رود؛ چراکه گندم یک محصول کشت پاییزه است و اگر زمان آن بگذرد، کشاورزان کشت دیگری را جایگزین آن خواهند کرد. اسدی در پاسخ به این سوال که به نظر شما قیمت مناسب خرید تضمینی گندم چقدر است، گفت: «با محاسبه تورم و هزینه های بالا و همچنین ترغیب کشاورزان برای کشت محصولات استراتژیک، قیمت گندم حداقل باید کیلویی ۳۰۰۰ تومان باشد.» وی ادامه داد: «همچنان که سال گذشته هم هشدار دادیم پایین بودن نرخ خرید تضمینی گندم، میزان خرید دولتی را کاهش خواهد داد و اسمال هم میزان خرید دولتی حدود هشت میلیون تن شد، در حالی که حداقل باید برای تامین نیاز مردم ۱۱ میلیون تن خریداری می شد.» اسدی در پاسخ به این سوال که اگر نرخ تضمینی خرید گندم افزایش یابد، باید قیمت نام هم گران شود و تورم در بخش های دیگر هم بیشتر خواهد شد، گفت: «مساله گندم فرق می کند، کشور در شرایط فوق العاده ای قرار دارد که تحت تحریم و تهدیدهای جهانی قرار گرفته است. باید این طور فکر کنیم که اگر ما نیاز گندم را در داخل تولید نکنیم و آنها اجازه واردات به ما ندهند، چه خواهد شد؟» وی ادامه داد: «هزینه واردات گندم حداقل کیلویی ۵۰۰۰ تومان برای دولت تمام خواهد شد. آیا سزاوار نیست دولت با تعیین قیمت مناسب علاوه بر اینکه از کشاورز داخلی حمایت می کند، مجبور به پرداخت پول برای واردات هم نشود و از تهدیدهای غذایی هم در امان بماند؟» این کشاورز نمونه که مدیر فروش کشت و صنعت ملی دامپروری پارس است، گفت: «بررسی های مادر این شرکت نشان می دهد تقاضای بذر گندم آنی در منطقه مغان تاحدودی کاهش یافته و این نشان دهنده آن است که سطح زیر کشت گندم کمتر شده و تنها دلیل آن پایین بودن نرخ خرید تضمینی گندم است. درصورتی که دولت نخواهد نرخ خرید تضمینی گندم را اصلاح کند، سال آینده تولید گندم بسیار کمتر خواهد شد.»

خودروسازی فشل را تا کجا باید ادامه دهیم؟

رئیس کل بانک مرکزی در دیدار با هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران با بیان اینکه برخی ها به بانک مرکزی فشار می آورند که نرخ ارز را بالا ببرد، با انتقاد از خودروسازان خواستار اصلاح این صنعت در کشور شد.
همتی ادامه داد: «به عنوان مثال من در موضوع تامین نقدینگی برای خودروسازان مخالف بودم ولی سال گذشته برای نشان دادن حسن نیت خودمقرر کردیم چهار هزار میلیارد تومان به صورت ریالی و بیش از ۸۴۰ میلیون یورو به صورت ال سی خارجی به خودروسازان داده شود تا پس از یک سال این مبلغ یا به صورت ارزی یا به صورت ریالی پس داده شود.»
به گزارش «تسنیم» همتی با انتقاد از خودروسازان گفت: «اما در قبال این تصمیم بانک مرکزی، خودروسازان اعلام کردند ما حاضر به پذیرش ریسک تغییر نرخ ارز در سال آینده نیستیم. این مبلغ که یک سال در بانک کولون چین برای آنها تخصیص داده شده بود دست نخورده باقی ماند تا اینکه صرف موارد دیگری شد.» وی اضافه کرد: «جالب اینجاست خودروسازانی که قیمت های شان را هر روز بالای می برند حاضر نبودند ریسک تغییر نرخ ارز را قبول کنند. ولی سوال اصلی این است که فرایند خودرو سازی فشل را تا کجا باید ادامه دهیم؟ خودروسازان ۴۰ سال است به ما می گویند در شرایط حساسی هستند ولی این شرایط چه زمانی قرار است اصلاح شود؟»
همتی با بیان اینکه باید با مردم و خودمان روراست باشیم، در پاسخ به برخی انتقادهائ نسبت به عملکرد بانک مرکزی در سرکوب تقاضا گفت: «ما به هیچ وجه تقاضای واقعی را سرکوب نکرده ایم، چرا که از اول اسمال ۳۲ میلیارد دلار ثبت سفارش شده و تا به امروز ۲۰ میلیارد دلار برای کالاهای اولیه و واسطه ای تامین ارز انجام شده است.»

سرمایه گذاری ۵ هزار میلیاردی برای صادرات در بنادر

معاون امور بندری و اقتصادی سازمان بنادر و دریانوردی از وجود ۳۴ پایانه و محوطه اختصاصی صادراتی در بنادر کشور خبر داد و گفت: «سال های گذشته، در بخش زیرساخت های بندری و ایجاد پایانه های مکانیزه و تخصصی صادراتی پنج هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان بیشتر توسط بخش غیردولتی سرمایه گذاری شد.»
به گزارش پایگاه اطلاع رسانی سازمان بنادر و دریانوردی، محمدعلی حسن زاده به مناسبت ۲۹ مهرماه روز ملی صادرات افزود: «سازمان بنادر و دریانوردی براساس گروه های مختلف کالایی، در ایجاد پایانه های تخصصی برای مهم ترین کالاهای صادراتی از جمله مواد معدنی در بنادر مهمی چون بنادر شهیدرجایی، چابهار و امام خمینی (ره) در دستورکار خود قرار داده است. این سازمان به منظور کمک به افزایش صادرات کشور و به عنوان مرجع حاکمیتی امور بندری و کشتیرانی بازرگانی در ایران، تخفیف های صادراتی در ردیف های مختلف قرار داده است که بالغ بر ۲۵ درصد کل هزینه های بندری و تعرفه های بندری و دریایی را شامل می شود.»
به گفته حسن زاده، براساس هماهنگی با بانک مرکزی، صادرکنندگانی که نسبت به ایفای کامل قرارداد خود اقدام کنند، از سوی این بانک از تخفیف های صادراتی برخوردار می شوند.
معاون امور بندری و اقتصادی سازمان بنادر افزود: «سازمان بنادر و دریانوردی در بندر چابهار به عنوان بندر اقیانوسی کشور و محور توسعه شرق و شمال شرق کشور، بسته های خاصی را در زمینه سرمایه گذاری و کمک به صادرات و واردات از جنبه اعطای تخفیفات ویژه و اعمال تعرفه های ترجیحی، مصوب کرده است.»

مهدی عبداللهی

روئانه نگار

با توجه به اینکه ساختار انگیزشی اقتصاد ایران عملا به جهت سوددهی بالای بخش های غیرمولد و سوداگر مشوق سرمایه گذاری در این بخش هاست، نقش نظام بانکی در هدایت اعتبارات به سمت بخش های مولد بسیار مهم و حساس است. بر همین اساس، عملکرد نظام بانکی در اعطای سود به سپرده های بانکی که خود رقیب بخش مولد اقتصاد هستند و همچنین تخصیص منابع به بخش های اقتصادی اهمیت مضاعفی دارد. در این زمینه بررسی ها نشان می دهد طی سال ۹۷ نظام بانکی کشور در مجموع ۲۳۰ هزار میلیارد تومان سود به سپرده های بانکی داده که این میزان حدود ۶ برابر کل بودجه بخش عمرانی کشور است. پرداخت ۲۳۰ هزار میلیارد سود بانکی از این منظر دارای اهمیت است که بررسی هاشان می دهد ۸۰ درصد این سود عاید ۲/۵ درصد از سپرده گذاران بانکی در کشور می شود. همچنین در بخش توزیع تسهیلات نیز حدود ۵۶ درصد از تسهیلات نظام بانکی کشور در سال ۹۷ عملا عاید بخش خدمات و بازرگانی شده که خطر گسیل آن به بخش های غیرمولد بسیار زیاد است. در همین زمینه مطالعات تجربی نشان می دهد در ایران طی چند دهه اخیر در اثر افزایش نرخ سود سپرده های بانکی، به جز مقدار سپرده های بانکی که افزایش یافته است، کلیه متغیرهای کلان اقتصاد یعنی حجم سرمایه گذاری، مصرف، تسهیلات بانکی، تولید ناخالص داخلی بدون نفت و تقاضای پول کاهش یافته و به زیر مقدار باثبات خود رسیده اند. به عبارت دیگر، جذابیت سود بانکی و ساختار انگیزشی ضدتولیدی اقتصاد، موجب کاهش سرمایه گذاری و رشد اقتصادی در ایران شده است.

۹ بانک ها ۶ برابر بودجه عمرانی سود بانکی دادند

در یک تقسیم بندی کلی، انواع سپرده های بانکی به دو گروه سپرده های دیداری و غیردیداری تقسیم می شوند. سپرده های دیداری سپرده هایی هستند که اشخاص حقیقی و حقوقی با افتتاح حساب جاری ووجه اضافه بر نیاز خود را به بانک سپرده تا در وقت مناسب با استفاده از خدمات حساب جاری در مبادلات پولی خود استفاده کنند. نوع دوم سپرده های بانکی، سپرده های غیردیداری است که شامل سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده های مدت دار و متفرقه می شوند. غیردیداری ها، سپرده هایی هستند که اشخاص به علل مختلف، علاقه یا توان به کارگیری آنها را ندارند، به این جهت سراغ موسساتی می روند که یا در قالب سپرده قرض الحسنه پس انداز وجوه اضافه بر هزینه های جاری خود را برای مدت نامعین به چنین حسابی واریز کرده تا هنگام نیاز با برنامه ریزی، وجوه مذکور در دریافت کنند یا اینکه شامل سپرده هایی هستند که فرد با سپرده گذاری قصد دارد علاوه بر حفظ سرمایه، سودی از بانک دریافت کند. بخش آخر سپرده ها که با عنوان سپرده های غیردیداری مدت دار شناخته می شوند، بانک ها در قالب سپرده های ثابت، وجوه مذکور را جذب کرده و علاوه بر تعهد بازپرداخت اصل آنها، متناسب با مدت زمان سپرده گذاری به صاحبان شان بهره می پردازد. این سپرده ها که بین ۸۰ تا ۸۴ درصد از حجم اصلی سپرده های بانکی (دیداری و غیردیداری) را شامل می شوند، از این منظر که به عنوان یکی از اجزای سرمایه گذاری در ایران شناخته می شوند، همواره کمیت و کیفیت آنها مورد بحث بوده است. در این زمینه بررسی ها نشان می دهد کل سپرده های غیردیداری مدت دار نظام بانکی کشور در پایان سال ۹۷ حدود ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان بوده که با فرض ۱۵ درصد سود بانکی، رقم سود پرداختی به سپرده ها بانکی به ۲۳۰ هزار میلیارد تومان می رسد. برای تصور درشتی رقم سود پرداختی بانک های کشور کافی است تصور کنیم رقم ۲۳۰ هزار میلیارد تومان سود بانکی سال ۹۷ حدود ۶ برابر بودجه عمرانی ۴۰ هزار میلیارد تومانی محقق شده کشور در سال ۹۷ و حدود هفت برابر خسارات ۳۰ هزار میلیارد تومانی سیل ویرانگر بهار ۹۸ نقاط مختلف کشور است.

۹ بانک آینده رکورددار پرداخت سود بانکی در میان خصوصی ها

همان طور که گفته شد، با فرض پرداخت سود ۱۵ درصدی به کل سپرده های غیردیداری مدت دار، رقم پرداخت سود بانکی سپرده های نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۷ به حدود ۲۳۰ هزار میلیارد تومان می رسد. اینکه کدام بانک ها بیشترین مقدار عددی سود بانکی را پرداخت کرده اند، از این منظر که بانک مذکور جذابیت زیادی برای سپرده گذاری دارد، بسیار مهم است. در این زمینه با توجه به اینکه صورت های مالی برخی بانک های مهم کشور و عمدتاً بانک های دولتی شامل بانک های مسکن، رسالت، سپه، ملی، توسعه تعاون، صنعت و معدن، قوامین و توسعه صادرات ایران یا جدید نبوده یا چندان شفاف نیستند، صرفاً وضعیت ۲۱ بانک کشور بررسی شده است. این بررسی که براساس اطلاعات صورت مالی و گزارش های ماهانه عملکرد ۲۱ بانک مذکور تهیه شده، نشان می دهد این ۲۱ بانک در مجموع طی سالال ۱۳۹۷ حدود ۱۵۳ هزار و ۴۱۲ میلیارد تومان سود به سپرده گذاران خود

اقتصاد

«فرهیختگان» سهم ۲۱ بانک از سود ۲۳۰ هزار میلیاردی سپرده های بانکی در سال ۹۷ را بررسی کرد

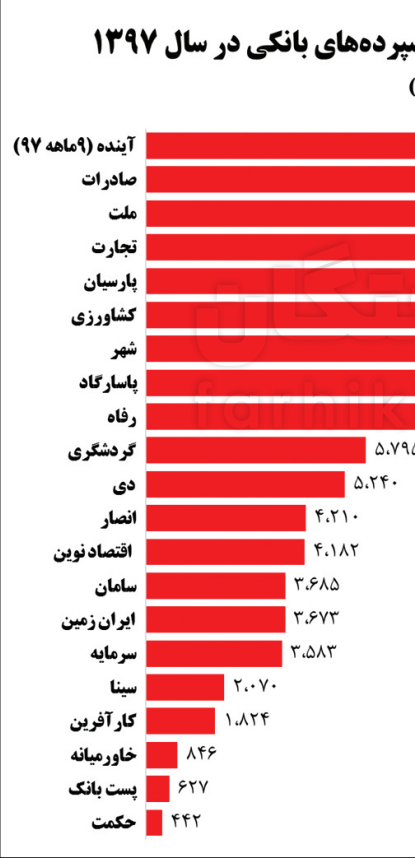
جدول رده بندی بانک های ضد تولید

مانده سپرده ها و سود پرداختی ۲۱ بانک کشور به سپرده گذاران خود در سال ۱۳۹۷		
عنوان / بانک	مانده سپرده ها (میلیارد تومان)	سود سپرده پرداختی (میلیارد تومان)
آینده	۹ ماهه ۹۷	۱۲,۲۱۸
۱۲ ماهه ۹۷ (برآورد)	۱۳,۲۴۰	۲۲,۹۵۷
صادرات	۱۵۲,۱۲۱	۱۵,۰۱۱
ملت	۱۷۷,۷۴۶	۱۴,۵۸۹
تجارت	۱۳۴,۰۵۸	۱۴,۳۵۵
پارسیان	۹۹,۲۸۲	۱۲,۷۲۳
کشاورزی	۵۹,۹۹۱	۹,۶۲۵
شهر	۶۲,۲۲۰	۹,۴۸۵
پاسارگاد	۹۱,۲۱۸	۹,۴۰۲
رفاه	۸۵,۷۳۶	۹,۰۸۹
گردشگری	۳۵,۰۴۴	۵,۷۹۵
دی	۲۴,۳۶۹	۵,۲۴۰
انصار	۳۴,۸۱۷	۴,۲۱۰
اقتصاد نوین	۳۵,۸۶۸	۴,۱۸۲
سامان	۳۶,۱۳۳	۳,۶۸۵
ایران زمین	۲۲,۹۶۵	۳,۶۷۳
سرمایه	۱۷,۹۴۰	۳,۵۸۳
سینا	۱۷,۷۴۸	۲,۰۷۰
کارآفرین	۱۵,۰۴۷	۱,۸۲۴
خاورمیانه	۹,۳۸۵	۸۴۶
پست بانک	۷,۸۵۳	۶۲۷
حکمت	۳,۸۷۷	۴۴۲
جمع کل	۱,۲۲۶,۴۸۹	۱۵۳,۴۱۲
منبع: استخراج از صورت مالی و گزارش فعالیت ماهانه بانک ها * توضیح: آخرین گزارش مالی بانک شهر مربوط به سال مالی ۹۶ است		

پرداخت کرده اند که در میان آنها، بانک آینده با پرداخت ۱۷/۲ هزار میلیارد تومان در رتبه اول بیشترین پرداخت حجم سود بانکی قرار دارد. البته با توجه به اینکه آخرین صورت مالی بانک مذکور مربوط به ۹ ماهه ۹۷ است، برآورد می شود در ۱۲ ماهه سال گذشته حجم سود پرداختی به سپرده های این بانک به حدود ۲۳ هزار میلیارد تومان برسد. در رتبه دوم پرداخت بیشترین سود به سپرده های بانکی (از لحاظ حجم سود)، بانک صادرات قرار دارد که ۱۵ هزار میلیارد تومان سود به سپرده گذاران خود پرداخت کرده است. در رتبه سوم بانک ملت قرار دارد که در سال ۹۷ حدود ۱۴/۵ هزار میلیارد تومان سود به سپرده گذاران خود پرداخت کرده است.

۹ بانکی که ۳۶ هزار میلیارد صرف «ایران مال» کرد
گفته شد به جهت اینکه ساختار انگیزشی اقتصاد ایران ضدتولید است، بخش عمده سرمایه گذاری ها و نقدینگی در

ایران به بخش های سوداگر و غیرمولد گسیل می شوند. در همین زمینه نظام بانکی نیز علاوه بر نقش حساس در تخصیص اعتبارات، خود نیز در راستای تنوع سازی دارایی ها، می تواند موجب تقویت بخش های غیرمولد شوند. بر همین اساس، یکی از اقداماتی که بانک ها برای جلوگیری از ورشکستگی انجام می دهند، متنوع سازی سبد دارایی هاست. به این صورت که به جای اینکه سهم قابل توجهی از کل دارایی های بانک صرف یکی از سرمایه گذاری ها شود که خود ریسک ایجاد می کند، آنها سعی می کنند به تعداد خیلی زیاد دارایی های به نسبت کوچک داشته باشند، به نحوی که هیچ کدام سهم قابل توجهی از کل دارایی ها را به یکی از آنها اختصاص ندهند. در این زمینه بانک های ایران عمدتاً بدون نظارت کافی بانک مرکزی به عنوان سیاستگذار نظام پولی و مالی کشور، به قصد متنوع سازی سبد دارایی های خود، اقدام به سرمایه گذاری کلان در بنگاهداری و همچنین سرمایه گذاری در بخش های غیرمولد می کنند که بیش از آنکه حکایت از تنوع سازی دارایی ها داشته باشد، تمرکز خطرناک دارایی هادر یک بخش است. یکی از نمونه های بارز تمرکز دارایی های بانکی در یک بخش خاص، مثال جالب سرمایه گذاری بانک آینده در پروژه «ایران مال» است. در این زمینه با وجود اینکه بانک آینده رقم دقیقی از هزینه کرد در پروژه ایران مال منتشر نکرده است، اما بررسی صورت مالی این بانک نشان می دهد در صورت های مالی سه سال ۹۳، ۹۴ و ۹۵ جزئیاتی از رقم تسهیلات اعطایی و سرمایه گذاری بانک آینده در پروژه ایران مال وجود دارد، به طوری که طبق صورت مالی سالهای ۹۳ و ۹۴، بانک آینده در سال ۹۳ حدود ۸/۴ هزار میلیارد تومان و در سال ۹۴ حدود ۱۴/۲ هزار میلیارد تومان در این پروژه سرمایه گذاری کرده است. همچنین این بانک در سال ۹۵ نیز ۱۴/۲ هزار میلیارد تومان تسهیلات بانکی به پروژه مذکور اعطا کرده است.

به عبارت دیگر، بانک آینده طی سه سال در حالی ۳۶/۵ هزار میلیارد تومان از سپرده های بانکی را صرف ساخت پروژه لوکس ایران مال کرده که این میزان نزدیک به کل بودجه عمرانی محقق شده یک سال کشور است. در این زمینه بررسی تجربیات جهانی نشان می دهد در هیچ کشوری با اقتصاد مشابه یا بزرگ تر از ایران نهاد سیاستگذار و ناظر نظام پولی و مالی اجازه سرمایه گذاری کلان یک بانک در یک پروژه را که دارای ریسک بزرگی است، نمی دهد و معمولاً این نوع پروژه ها به جهت رعایت الگوی تناسب تنوع دارایی ها، توسط کنسرسیومی از بانک ها تامین مالی می شوند.

۹ ۵۴ درصد تسهیلات بانکی در کمین بخش سوداگر اقتصاد

بسا توجه به اینکه بیش از ۸۰ درصد تامین نقدینگی مورد نیاز بنگاه های اقتصادی در ایران بانک محور است، کمیت و کیفیت اعطای این تسهیلات به بخش های مولد امری بسیار حیاتی است. در این زمینه بررسی ها نشان می دهد بین سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷ سهم بخش خدمات و بازرگانی از کل تسهیلات بانکی در حالی از حدود ۳۵ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۵۴ درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده که مجموع سهم سه بخش مسکن و ساختمان، صنعت و معدن و کشاورزی از تسهیلات بانکی در این مدت از حدود ۶۵ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۴۶ درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده است. به عبارت دیگر، طی سال های اخیر برخلاف کاهش شدید سهم بخش های مولد اقتصاد از تسهیلات بانکی، سهم بخش های غیرمولد اقتصاد یعنی خدمات و بازرگانی به طور قابل توجهی افزایش یافته است. در این زمینه کارشناسان اقتصادی معتقدند اگرچه سهم بخش خدمات و بازرگانی در اقتصاد ایران بیش از ۵۰ درصد است که بر همین مبنا طبیعی است که بیش از ۵۰ درصد تسهیلات بانکی به بخش های خدمات و بازرگانی برسد، با این حال در ایران به جهت نبود ارتباط بیسن بخش مولد و غیرمولد (نقش ضعیف بخش خدمات و بازرگانی به عنوان تکمیل کننده زنجیره تولید)، بخش خدمات و بازرگانی عملاً تسهیلات بانکی را برای سفته بازی و دلالی هزینه می کنند. بر این اساس، با توجه به اینکه بخش تولید قادر به پرداخت نرخ سود بالای بانکی نیست، بانک ها منفعت خود را در بخش غیرمولد و سفته بازی جست وجومی کنند که ماحصل آن ورود این تسهیلات بانکی به بازارهای سوداگر اعم از بازار ارز، سکه و طلا و بورس یازی زمین و مسکن است. همچنین بررسی های آماری نشان می دهد پس از کشورهای ونزوئلا، کنگو، اوگاندا و آنگولا نظام بانکی ایران با نرخ سود بانکی ۱۵ تا ۱۸ درصد، بالاترین نرخ سود بانکی را دارد که همین عامل موجب شده بخش عمده تسهیلات بانکی به بخش خدمات و بازرگانی برود که به جهت ساختار ضد تولید اقتصاد ایران و سوددهی بالای این بخش، تسهیلات بانکی را در موقع مقرر تسویه کند؛ اما بخش مولد اقتصاد به جهت سوددهی کمتر از سود بانکی با عملاً قادر نیست تسهیلات بانکی با سود بالا را دریافت کند یا اینکه اگر هم دریافت کند برای بازگشت آن مجبور است در بخش های غیرمولد سرمایه گذاری کند.

براین اساس، بررسی ترکیب تسهیلات دریافتی بخش های مختلف اقتصاد ایران نشان می دهد سود بالای بانکی موجب شده تسهیلات اعطایی بانک ها عملاً برای بخش واقعی اقتصاد صرفه نداشت باشد که همین امر موجب شده بانک ها که نگران بازگشت تسهیلات اعطایی هستند، تسهیلات را به بخشی اعطا کنند که سوددهی آن از نرخ سود بانکی بالاتر بوده و دریافت کننده قادر به بازگرداندن تسهیلات است.